
**EEN LELIJK WIJF IN DE VELDSTRAAT
EEN ALLERLIEFST SPEKKEMEISKE IN DE
ZONNESTRAAT
EEN TWIJFELACHTIGE "VLAAMSCHE MAAGD" OP
DE KOUTER... EN EEN 19de EEUWSE STUDENT**

In de 19de eeuw en nog een flink stuk in onze (voorlopig nog) eigen 20ste eeuw, gaf iedere grote studentenvereniging, die over de nodige middelen beschikte, een almanak uit. In die tijd waren die in Gent allen in het Frans gesteld, op één enkele belangrijke uitzondering na : deze van het *Taalminnend Studentengeenootschap onder de Kensing "Het Zal Wel Gaan"*. Die vereniging, die in 1852 van start ging, begon al na enkele jaren met de uitgave van zo'n almanak. Ze kon daarvoor rekenen op een belangrijke steun vanuit Nederland. Dat werd in het orangistische Gent van die dagen graag aanvaard.

De inhoud van de almanakken was extreem flamingantisch, extreem antiklerikaal en...extreem vrouw-vriendelijk. Of hoe moeten we dat noemen ? De term

is hier een anachronisme, natuurlijk. Het antieke genre liefdesgedicht was er opvallend goed in vertegenwoordigd, al dienen we onder "goed" eerder volume dan inhoud te verstaan. De collectie jonge heren die de Universiteit toen bevolkte, leek geen last te hebben van abstinatieverschijnselen op dat gebied. Of zouden we moeten aannemen dat die overvloedige gedichtenstroom ontstond door de volstrekte afwezigheid van vrouwelijke studenten ?

Het flamingantische en anticlericale aspect van de jonge Vlaamse beweging aan de Gentse Universiteit kreeg altijd al veel aandacht, maar dat was niet het enige wat er toen leefde onder de studenten. Het loont de moeite dat eens nader te bekijken en een en ander te situeren. Dit doen we aan de hand van de de vijftiende (1871) en de zeventiende jaargang (1873) van hun almanak. Het studentenleven werd er immers in getypeerd met de bijbelse spreuk van Salomo (IX, 18) : "Kom, laat ons dronken worden van minnen tot den morgen toe, laat ons vrolijk maken in grote liefde".

Eén van de medewerkers aan die almanak, die zich bediende van de pseudoniemen A.M.L.R. van Arken Terlaenen, Alfred Terlaenen en Fredsje van de Veldstroâte, was bijzonder productief. Dat kon ook niet anders : hij was immers "wandeland schrijver" van het genootschap "De Wandelende Joden". Van hem hier een tekstfragment, een gedicht en enkele versgedeelten.

*

* *

Het Opstaan

Het is zeven ure des morgens, eens kouden nevelachtigen November-morgens. In eene schoone kamer van een huis in de Veldstraat ligt Alfred op zijn bed uitgestrekt en slaapt als een blok, of om dichterlijker te spreken, geniet den gerusten slaap der jeugd en der onschuld. Daarbuiten huilt de wind en klettert de regen tegen de steenen in de eenzame nog in de nacht gedompelde straten. Opeens wordt de stilte die in Alfred's slaapkamer heerscht, onaangenaam verstoord door het rinkelend geluid van een dier foltertuigen welke men goedgevonden heeft "wekkers" te noemen, doch waaraan de naam van studententergers veel beter zou passen.

Alfred opent één oog, dan het andere, sluit ze weder dicht, opent ze op nieuw, rekt zich geuwend uit en laat een onverstaanbaar geknor hooren dat nog weinig opstaan-lust verraadt.

"Naar den duivel !" mompelt hij halluid bij zich zelve, "reeds zeven ! is dat eene manier, de menschen op dit onbetamelijk uur te doen opstaan ? Die leeraars ! omdat die ouden zelve niet kunnen slapen, gelooven zij zeker dat jongelui daartoe geen' lust hebben. Aaach ! ik heb zoo'n vaak !"

En daarop legt hij zich op zijne andere zijde en is weldra weêr vast ingeslui-

merd. Gedurende eenige minuten wordt de stilte alleen door de regelmatig ademhaling van den slaper onderbroken.

Hoor ! daar klopt iemand op de deur.

"Meniere !" krijgscht eene piepende stem in den mooisten Gentschen tongval,

"Meniere !"

Alfred wordt wakker met een' vloek.

"Eh wel ! wat is er ?" vraagt hij knorrig.

"Meniere ! 't es alver achte, Meniere !"

"Verdeke ! 't Is iets moois !" roept nu Alfred en springt overeind : "'t is wel, jufvrouw, laat mijn' koffie klaar zetten, 'k zal dadelijk klinken."

De jonge student springt eerst uit zijn bed en dan in zijne broek.

"Brr !" spreekt hij bibberend, terwijl hij haastig zijne kousen aantrekt, "een aangenaam leventje op mijn woord ; 't is waarlijk plezierig op dit ongehoord uur, in 't putje van de winter, uit het bed getrokken te worden ! maar enfin ! van de nood een deugd gemaakt !"

Zonder verdere alleenspraak trekt Alfred zijne kleederen gauw aan en begeeft zich zonder een oogenblik langer te toeven naar zijn salon, waar reeds een heerlijk vuur is aangestoken.

"Een beetje vuur doet geen kwaad" , denkt Alfred en hij stelt zich met de rug naar den kachel in de houding van iemand die zijne beenen wil laten braden. Tevens krijgt hij de schel en schudt ze op ergerlijke wijze : het geheele huis dreunt er van en het snijdend geluid weêrgalmt door den hoekigen trap en de holle portalen.

Een oogenblik later treedt eene reeds bejaarde jufvrouw het salon binnen met een schenkblad, waarop het koffiegereedschap en een paar fransche broodjes in orde staan.

"Bonzour, Meniere", zegt de oude dame, terwijl zij het blad op het tafeltje nederzet, "edde gij wel gesloâpen ?"

*

* *

Onze student blijkt allesbehalve tevreden te zijn met dit onthaal, dat toch geen enkele van zijn hedendaagse soortgenoten zich ook maar zou durven dromen. Er onspint zich nog een felle discussie omtrent de kwaliteit van de koffie....en, zo vervolgt de tekst :

....de student mompelt bij zich zelve :

"Dat leelijk wijf, ! Ik vraag het, is dat hier eene woning van een' jongen student waar men niets anders dan snapachtige oude vrouwen ontmoet. Als ik denk aan mijn appartement in de Zonnestraat, met die lieve meid aan den toog beneden, daar was het prettig ! En die gekke oom van me moest mij eens juist komen

verrassen als de bevallige winkeldochter mij een vlammetje in mijne kamer bracht, een bloot toeval, waarachtig ! En die oude heeft mij gedwongen te verhuizen !"

*
* *

Aan die bevallige winkeldochter of een van haar collegas, was dan het volgende gedicht gewijd. Misschien is het geen toeval dat dit enige nu nog sprankelend levensechte werkstuk uit de hele bundel in het Gents geschreven was.

'An 'en alderliefst spekkemeiske,

die te Gent sjuust rechtover mijn' koâmers weunt.

'E Liedse in de Gentsche Volkstoâle

Oâs ik e zie, mee jeû blijwe uugen
Noâr mij gekierd, zuu duuvelsch snel
In eû grijs klieid mee groene linten,
Dan joâg' mijn 'erte altijd zuu fel
Oâs ik e zie.

Oâs ik e zie beminlijk lachen
Wijl 'k e 'en totse uit 't vijster zend,
Dan goâ' mijn gloed alles te boven
Gien schuunder meiske es er in Gent
Oâs ik e zie

Oâs ik e zie in eûwen wijnkel,
Dan kwam ik toch zuu geern' bij je
Om e te zeggen da' 'k e minne,
Moâr doâr is weere eû voâder, ne
Dat ik e zie

Oas ik e zie, zoe 'k woârlijk wijnschen
Ghiel eû gezin noâr Verapa¹ ;
Bij God ! 'k en kan 'et niemier 'ijwen
Mee jeûwen viezen 'ier papa,
Oâs 'k e zie

Oâs ik e zie, begint te koken
'et Jeugdig bloed in mijne bust :
'k Mocht e jomhelzen, troetlen, kussen –
Oâs 'k moâr kost – noâr 'ertelust,
Oâs 'k e zie ;

Oâs ik e zie, durf ik 'oâst 'open
Da' mijne liefde e niet verveelt :
Vind ik e niet gedurig bleuzen
Terbinst eû voetsje op den vloer speelt,
Oâs 'k e zie ?

Oâs ik e zie, dan moek ik vroâgen
Of 't zuu jés gelijk ik dacht ;
Kan ik eû vijster moâr beklimmen,
'k Zal 'et nog weten van de nacht –
Oâs 'k e zie ???

Fredsje van de Veldstroâte

*

* *

Daarmee was onze dichter nog niet aan het einde van zijn Latijn. Dezelfde Alfred, die tussen 1868 en 1873 de almanakken voorzag van een groot aantal, in onze ogen, ongelooflijk bombastische flamingantische gedichten, publiceerde in 1873 daarin een ambigue geloofsbelijdenis onder de titel "**De ontmoeting op den Kouter**". Dit rijmelend en rammelend gedicht was echt geen meesterwerk, maar de inhoud loont de moeite. Enkele fragmenten mogen dit duidelijk maken :

't Was 's avonds laat, na een' benauwden zomerdag ;
Ik twijfel of men ooit zoo'n schoonen avond zag :
De lucht was zoel en puur en overheerlijk 't weêr ;
Ik liep met luie schreeën den Kouter op en neêr

...

Toen plots op 't plein een' wonderschoone meid verscheen :
Zij was zoo lief, zoo rank gebouwd, zij keek zo fier,
Daar heerschte in al heur doen zoo'n smaak, zoo'n lossen zwier
Ik had voor haar geknield, als 't waar voor een' godin

Maar er was iets mis met die wonderschoone meid :

Het bister om haar oog, 't blanketsel op haar' wang,
't Onzedige toilet, de schaamteloze gang,
'T verried - en al te klaar – dat deze lieve meid
Niets was dan een cocott' voor aller dienst bereid

en, het moet wel heel warm geweest zijn, daarin nu zag Alfred de "Maagd van Vlaandren", zij het niet zonder moeite :

Maar 'k had de Vlaamsche Maagd² mij anders voorgesteld.

Waarop de maagd :

- "O ja mijn vriend ! Ik weet wat men van mij vertelt :
de stormhoed op het hoofd, het slagzwaard in de hand,
Wijl de andre vast en trouw 's lands wapenschild omspant
En onze zwarte Leeuw, die brult aan haren voet,
Zijn' manen schudt en dreigt het bevend fransch gebroed

En nog enkele tientallen versregels in dezelfde trant. Maar de beschrijving van de Vlaamse roem eindigt in mineur :

Maar nu ! wat blijft er over van dit heldenras ?
Is 't wel hun nageslacht, dat kruipt hier op hunne asch
Is 't wel hun Vlaandren nog, dat arme kwijnend land,
Door Basterd, Waal en Paap gedompeld in de schand ?

En, je had het wel kunnen denken, ook de Maagd is gevallen :

In al dat slijk zoo zuiver blijven als voorheen !
Ach neen ! Ik ook ik ben een schepsel zonder eer
Een zwakke speelpop in de hand van mijnen heer !

En ze geeft de student de volgende slotregels na :

Welaan, mijn jongen, volg mij na : drink ouden wijn ;
Bemin – en doe u deugd aan menig maagdelijn ;
Rook slechts havannah's eerste klas ; geloof geen mensch ;
Betracht vermaak alleen, dit zij uw ééng wensch ;
Ontlast u gauw van droom- en dweepzucht, van gevoel ;
Vergeet het Vaderland, den Plicht en heel den boel,
En leef zoo zalig als een God !...- Maar, 't is zoo warm !
Indien wij ergens een glas punch ?...geef mij uw' arm !

*

* *

Er rest ons nog een puntje van belang : de auteur van deze teksten. Dat was Alfons M. N. Prayon (Gent 1848 – Twickenham, U.K. 1916), een nu vrijwel vergeten Gentenaar uit een illustere familie³. Na zijn studies in de Rechten koos deze fabrikantenzoon eieren voor zijn geld. Hij liet het "Spekkemeiske" en de cocotte voor wat ze waren, huwde barones Helena van Zuylen van Nyevelt de Gaesebeke en liet zich Prayon - van Zuylen noemen. Hij werd in literaire en politieke kringen vooral bekend en zelfs min of meer berucht als scherp polemist⁴. Tijdens zijn hele carrière vergat Prayon - van Zuylen "...het Vaderland, de Plicht en heel den boel" trouwens allerminst, zoals blijkt uit zijn levensverhaal⁵.

Het was een wat curieuze figuur, misschien niet echt typisch voor zijn stand in die tijd en ook niet helemaal Gents⁶. Hoe het ook zij, de voornaamste reden waarom Prayon hier aan het woord gelaten werd eerder dan zijn collegas, die gelijkaardige onderwerpen aansneden, ligt in het feit dat hij schrijftalent bezat en soms persoonlijke gevoelens liet doorklinken in zijn werk.

Luc DEVRIESE

NOTEN

1. Met Verapa werd het Zuid-Amerikaanse Vera Paz bedoeld, waarnaar toen een aantal Gentenaars uitweken.
2. "De "Vlaamsche Maagd" is een ons totaal onbekend personage. De Maagd van Gent, daarentegen, stevig geworteld in haar tuintje, bestond en bestaat al sinds eeuwen. Wellicht spookte deze dame rond in Alfreds oververhitte romantische verbeelding.
3. Zijn grootmoeder langs moeders zijde, Sophie Bauwens, zus van Lieven, was uitgehuwelijkt geworden aan Bernard De Pauw. Zijn vader, de in Duitsland uit een Luikse familie geboren Alphonse Prayon (senior) nam een in 1804 gestichte kaardenfabriek in de Lange Violettestraat over van zijn schoonvader Napoleon De Pauw, toen deze laatste tot hoogleraar in de Rechten benoemd werd. Hij werd gemeenteraadslid te Gent en consul van Pruisen, later van Duitsland (Devolder, K. : Gij die door het Volk gekozen zijt..., Verhandelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent, Gent, 1994, deel 20, p. 383-384). Het bedrijf Prayon – de Pauw in de Lange Violettestraat bleef heel lang bestaan. De Stedelijke Hotelschool is er heden in gevestigd (Deseyn, G. ,Tijdschrift voor Industriële Cultuur, Gent, 1995, jg. 13 nr. 4, deel 52, p. 31).
4. Rutten, M, Weisgerber, J. : Van "Arm Vlaanderen" tot " De Voorstad Groeit". De opbloei van de Vlaamse Literatuur van Teirlinck-Stijns tot L. P. Boon, Antwerpen, 1988, p. 16, 39, 41, 43, 44, 50, 71, 180 ; Coppens, E. C. : Paul Fredericq, Gent, 1990, p. 133.
5. Baert, G.: Prayon (van Zuylen) Alphonsus Maria Napoleon, advocaat, journalist en Vlaams strijder. In : Nationaal Biografisch Woordenboek, Brussel, 1977, deel 7, p. 756-772.
6. Alleen al het feit dat hij tot de hogere burgerij behoorde, overvloedig in het Nederlands publiceerde en een voorliefde had voor omstreden flamingantische standpunten, was atypisch. Prayon – van Zuylen was ook meer internationaal georiënteerd dan zijn medeburgers, kende goed Engels (geen evidentie in die tijd), en verzeeilde een tijdlang in pan-germanistisch vaarwater. Hij verbleef vanaf de tachtiger jaren meer en meer te Brussel en in 1905 vestigde hij zich te Londen, waar hij onder andere hardnekkig Leopold II verdedigde tegen de Engelse aanvallen op diens Congolees beleid.